

Viedokļu sadursme

Vai Latvijā būtu jāatjauno slēgtās valdības sēdes bez mediju klātbūtnes un videotiešraidēm?

Politikāis Einaris Repše, kurš vairāk nekā pirms 13 gadiem ar atvērtības lozungu uz lūpām ieviesa valdības sēžu atklātās daļas, ļaujot medijiem sekot līdzī sēdes darba kārtībai, nule kā atzinis – šis lēmums bija kļūda. Patlaban diskusija par valdības sēžu noturēšanu aiz slēgtām durvīm atkal atvērta.

VIEDOKLIS

PAR

VIEDOKLIS

PRET

1. Valstiski lēmumi iespējami tikai slēgtās valdības sēdēs. Vecā kārtība, ko es ieviesu 1993. gadā, noteica, ka sēdē piedalās tikai ministri, kuri lemj politiski. Tas nozīmē, ka valdība stāv pāri Koalīcijas padomei un stāv pāri partiju robežām! Valdība ir vienīgais institūts Latvijā, kas var pieņemt jebkādas uz valsti attiecināmus lēmumus, nevis vesels bars ar desmitiem klerku un padomnieku. Viņi savā darbā ir ļoti svarīgi, tomēr viņi ir tikai un vienīgi konsultanti. Ja partijas nespēj savstarpēji vienoties, tieši ministriem savā lokā ir jāizlemj jautājumi, pēc tam publiski nebakstot ar pirkstu, ka tas un tas ministrs balsojis tā vai šitā, – valdība izlemj, un tās lēmums ir obligāts visiem, partiju iebildumi netiek ņemti vērā.

Premjera Māra Kučinska (ZZS) blāvais iebildums, ka kārtību nevajag mainīt, ir neizpratne par to, kā strādā valdība. Droši varu apgalvot, ka Koalīcijas padome jautājumus izlemj no partiju viedokļa, turpretī slēgtā valdības sēdē, kurā piedalītos tikai ministri, būtu jālemj no valsts viedokļa. Valdības darba kārtības pārkošana Koalīcijas padomes darbam ir principiāli nepareiza. Ne velti tiek diskutēts par Koalīcijas padomes antikonstitucionālo lomu.

2. Slēgtas sēdes nav slēpšanās no tautas. Slēgtas valdības sēdes nebūtu slēpšanās no tautas, bet gan politiska izlemšana par valstij svarīgiem jautājumiem. Pēc sēdes no zāles iznāk premjers

Koalīcijas padome izlemj no partiju viedokļa, turpretī slēgtā valdības sēdē, kurā piedalītos tikai ministri, būtu jālemj no valsts viedokļa

VALDIS BIRKAVS
Būvniecības attīstības stratēģiskās partnerības valdes priekšsēdētājs, bijušais premjers

1. Jābūt iespējai sekot līdzī lēmumu pieņemšanai. Valdības sēžu pieejamība ir būtiska, lai tiem, kuriem ir interese vai tieša saistība ar kādu valdības darba kārtības jautājumu, – uzņēmumiem, asociācijām un tamlīdzīgi – būtu iespēja sekot līdzī lēmuma pieņemšanas gaitai valdības sēdē. Ministri noziņo par jautājumu, tad asociācijas pauž savu viedokli par vai pret – ļoti labi, ka ir redzams, kā tiek pateikti dažādi viedokļi un kā tie tālāk tiek adresēti un risināti. Tas labi parāda, vai premjers vai ministri konkrētu viedokli ir sadzirdējuši un ņem vērā.

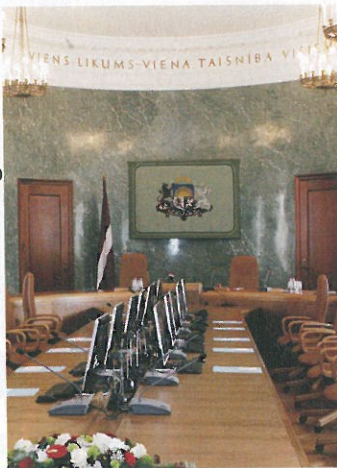
Arguments, ka līdz ar valdības sēdēm tiešraidē un žurnālistu klātbūtni ministri pārtop par aktieriem, kuri nediskutē pēc būtības, nav pietiekams, lai atteiktos no atklātības.

JĀNIS VOLBERTS
Sabiedrības par atklātību *Delna* direktors

2. Atsevišķi jautājumi jau tiek skatīti slēgti. Jau pašlaik, piemēram, ar komercnoslēpumiem vai valsts aizsardzību saistīti jautājumi tiek skatīti valdības sēdes slēgtajā daļā, kurai nav publiskas pieejas. Ar šādu darba kārtības dalījumu ir pietiekami, lai nodrošinātu, ka jautājumi ar ierobežotas pieejamības informāciju nav klausāmi un skatāmi jebkuram. Nevajag domāt, ka sēžu zāle aiz slēgtām durvīm ir vienīgā vieta, kurā iespējams lemt un sarunāt. Realitāte tik un tā ir tāda, ka, lemjot par jebkuru būtisku jautājumu, jau pirms valdības sēdes notiek pārrunas, ministri var tikties savstarpēji, runāt ar premjeru, citiem kolēģiem vai kādām

Atklātība ir fundamentāla lieta, un būtu solis atpakaļ, ja valdības sēdes būtu slēgtas

vai ministrs un sniedz izvērstu informāciju par nolemtu, un dara to kā valsts, nevis partijas pārstāvis. Tā ir būtiska atšķirība.

3. Arī pasaulē šīs sēdes nav atklātas. Esmu biedrs Madrides klubā, kurā ir vairāk nekā simt bijušo valstu prezidentu un premjeru, tāpēc varu apgalvot, ka pasaulē šādas prakses ar atklātām valdības sēdēm nav. Ja notiek atklātas sēdes, neizbēgami notiek slepenas vienošanās un tām seko publiska izrādīšanās, populisms. Tāpēc bieži vien valdības darbs ir sikmanība un lēmumi netiek pieņemti pēc būtības. Tā vietā, lai mūžīgi plāpātu, nekavējoties jāatceļ punkts par atklātām sēdēm un jāsāk strādāt, kā pienākas normālai eiropēiskai demokrātiskai valstij politikas valdības apstākļos.

FAKTI

- Kopš neatkarības atjaunošanas līdz 2002. gadam valdības sēdēs piedalījās tikai ministri. Savukārt kopš 2002. gada 7. novembra, kad uz pirmo sēdi sanāca premjera Einara Repšes vadītā valdība, valdības sēdēs atklātajai daļai drīkst sekot arī mediju pārstāvji. Sēdēs piedalās arī augstākā ierēdniecība.
- Kopš 2013. gada ieviesta iespēja Ministru kabineta sēžu atklātajai daļai sekot līdzī arī

iesaistītajām personām.

3. Demokrātijai svarīga lieta. Ministriem un viņu darbiem palielināta publicitāte ir normāla ikdienas lieta, tas ietver arī iespējamību būt citētam valdības sēžu laikā. Tieši tāpat vērtējams uzdevums pašiem ministriem pēc sēdes paskaidrot lēmumus sabiedrībai, ja vien to atļauj jautājuma specifika.

viedotiešsaistē internetā.

- Daudzviet Eiropā, piemēram, Igaunijā, ir spēkā tāda kārtība kā Latvijā iepriekš – valdības sēdēs piedalās tikai ministri.
- Par iespējamām pārmaiņām Ministru kabineta iekārtas likumā, lai valdības sēdes atkal padarītu slēgtas, patlaban lemj Saeimas Juridiskās komisijas darba grupa.

Atklātība ir fundamentāla lieta, un būtu solis atpakaļ, ja valdības sēdes būtu slēgtas. Valdības atklātās sēdes ir demokrātiskai sabiedrībai ļoti svarīga lieta, ko ļoti veiksmīgi izdodas nodrošināt arī tiešsaistē. Nevajadzētu sabojāt to, kas jau ir izdarīts un ir jēdzīgs.